

UNIVERSITY OF HELSINKI

Traumatietoisen lähestymistavan mahdollisuuksia sosiaalityössä

Teija Karttunen, YTT, sosiaalityöntekijä, yliopistonlehtori

teija.karttunen@helsinki.fi

10.3.2025

Sosiaalialan osaamiskeskus Verson aamukahvit

Puheenvuoron tausta: Rikostaustaan, traumoihin ja nais erityisyyteen fokusoituva tutkimuskanke (RITA)

- RITA –tutkimushanke (2022-2024, JY, HY & UEF), jossa tutkittiin
 - (1) rikostaustaisten naisten traumakokemuksia elämänsä ajalta,
 - (2) selvitettiin heidän palvelutarpeitaan, kokemuksia palveluiden käytöstä ja
 - (3) pyrittiin ymmärtämään sukupuolen, erityisesti naiseuden merkitystä tässä kokonaisuudessa
- Aineisto: Kysely (n=37) pohjautuen TAQ-lomakkeeseen ja haastattelut (n=27) vankilassa oleville naisille (osallistujat 22-72 vuotiaita)
- Näiden pohjalta kehittämistyön toteuttaminen kahdella hyvinvointialueella (Vantaa-Kerava, Pirkanmaa):oppaan, työvälineiden ja lähestymistapojen kehittäminen käytännön työn tueksi ja työntekijöiden osaamisen vahvistamiseksi
- Tutkimushankkeen sivut: <https://www.jyu.fi/fi/hankkeet/rikostauksaiset-naiset-traumakokemukset-ja-naiserityisten-palveluiden-kehittaminen-rita>

Trauman käsitteellistämistä sosiaalityön kontekstissa

Trauman ymmärtämisestä

- Trauma kokemuksellisesti "lohkova" siten, että se johdattaa yksilön ei-tiedetyn, ei-siedetyn ja ei-ymmärrettävän äärelle
- Mielen sisäinen "haava", sisäinen kokemuksellinen vaurio
- Trauma yhteyksien katkeamisena ja menettämisenä
- Keskeinen problematiikka ja trauman traagisuus rakentuu siitä, jos kokemus ei tule jaetuksi ja sanallistetuksi

(esim. Levine 2008; Ngyen 2011; Maté 2022; Herman 2022)

Miksi trauma on sosiaalityölle keskeinen käsite ja ilmiö?

- Trauma sosiaalityön eri alueita, toimintaympäristöjä ja asiakasryhmiä yhdistävänä
- Sosiaalityön holistinen, systeeminen lähestymistapa ihmisten elämäntilanteisiin vastapainona häiriö- ja yksilöpatologiselle tulkinnalle
- Jo sosiaalityön ammatillisen kehittymisen historiallisissa juurissa orastavaa trauman tiedostavaa työtapaa

(Joseph & Murphy 2014; Ross ym. 2023)

Sosiaalityön näkökulma: trauman sosiaaliset sidokset

- Traumalla on sosiaaliset, systeemiset sidokset; ei tapahdu tyhjiössä
- Trauma on reagointia syvästi haavoittaviin tapahtumiin ja elämäntilanteisiin, joille altistuminen on yhteydessä sosiaalipoliittisiin olosuhteisiin
- Sosiaalityön tehtävä on sijoittaa traumaan liittyvä inhimillinen kärsimys sosiaaliseen, historialliseen ja kulttuuriseen kontekstiin ja tuoda esille rakenteelliset tekijät
- Sosiaalityö tuo esille trauman sosiaalipoliittisena kysymyksenä

(esim. Quiros & Berger 2015; Shaia ym. 2019; Ross ym. 2023; Tarshish ym. 2024)

The background features a series of concentric circles in shades of blue and green. A prominent, multi-colored ring, resembling a rainbow, curves around the right side of the image. The text is centered within the white space of the circles.

Kohti traumatietoista
lähestymistapaa

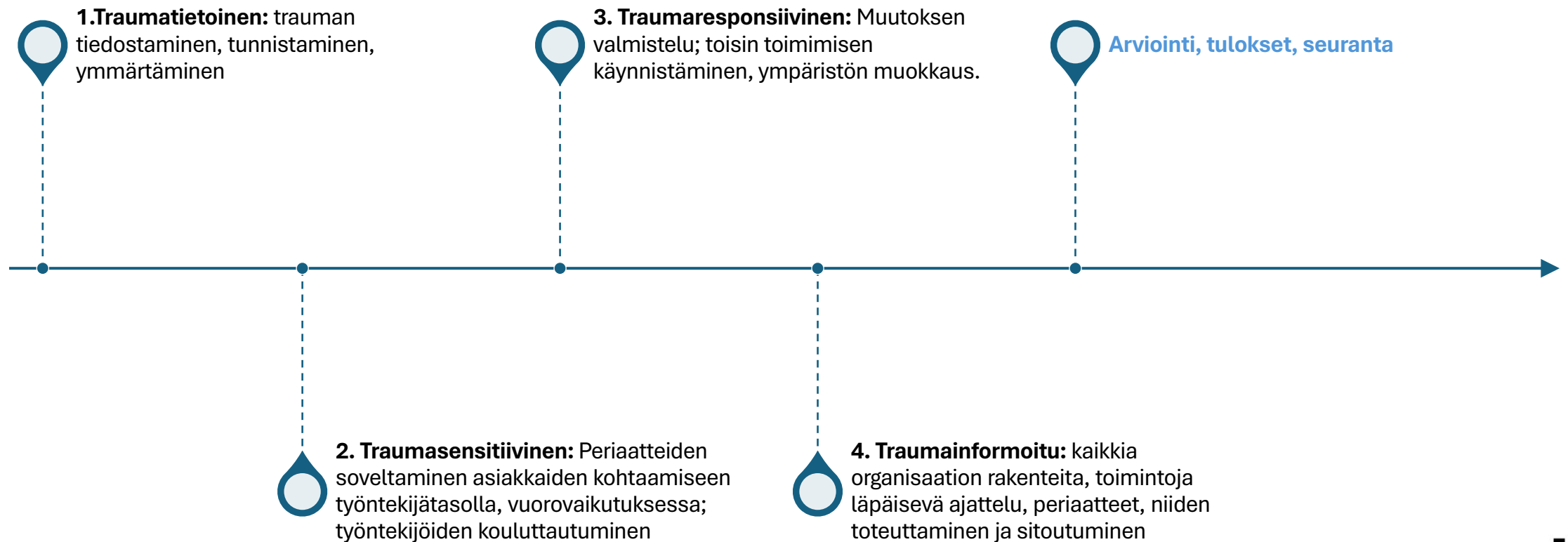
Käsitteiden kirjo

- Traumaan liittyvä käsitteistö ammatillisten käytäntöjen yhteydessä on runsasta
- Eroja löytyy muun muassa siinä, viitataanko esim. joidenkin tiettyjen menetelmien käyttöön, puhutaanko nimenomaan trauman seulonnasta (screening instrument, assessment) trauman käsittelystä, tietynlaisesta lähestymistavasta, hoidosta, jostakin terapian suuntauksista tai strukturoidusta interventiosta
- Liitännäistermit: *framework, orientation, service, approach, treatment, intervention*

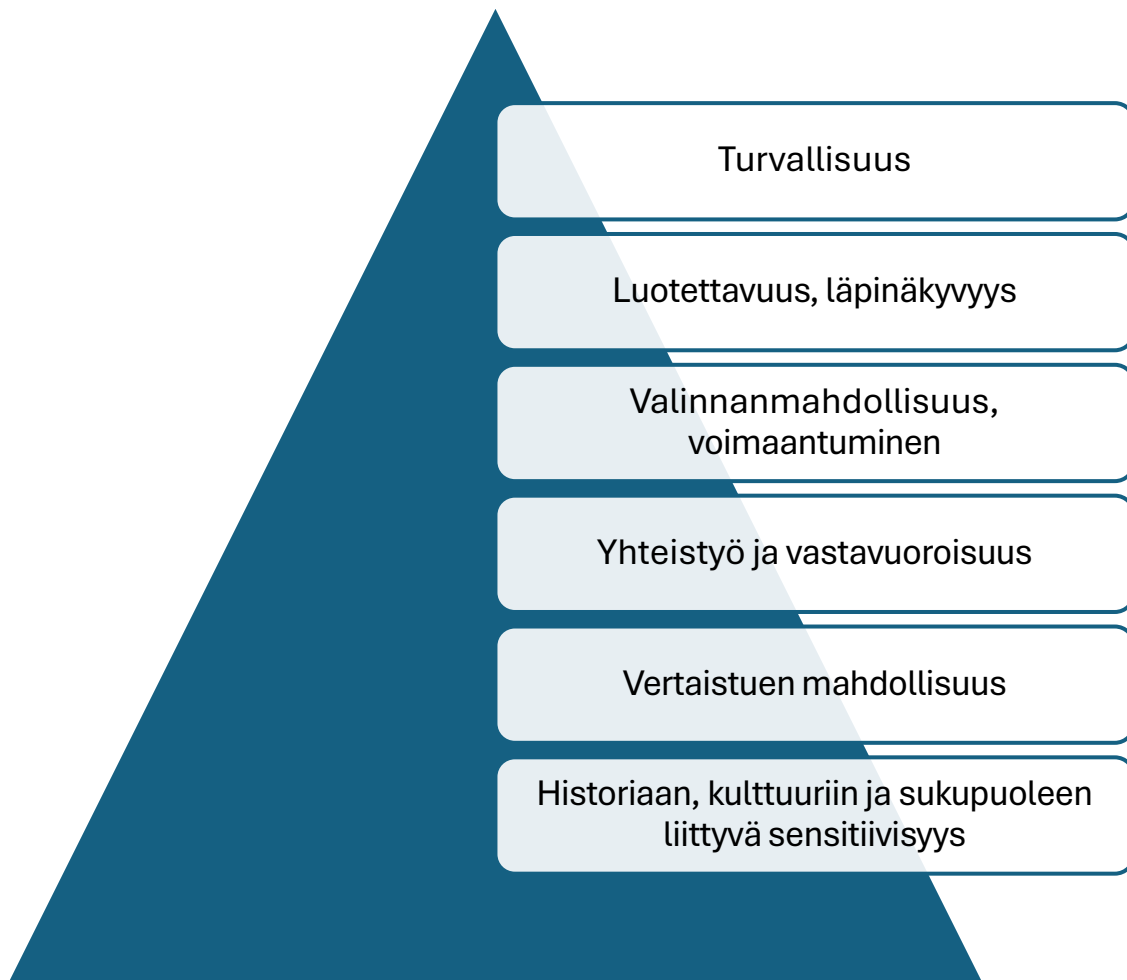
Prosessi/jatkumonäkökulma

(trauma aware – trauma sensitive – trauma responsive – trauma informed)

Keskeisten periaatteiden äärellä

Mitä tarkoittavat käytännössä, miten ilmenevät asiakasprosessin eri vaiheissa, organisaation toiminnassa, johtamisessa, viestinnässä, työyhteisössä?

(Fallot & Harris 2008; Bloom & Farragher 2013; SAMHSA 2014)

- Lähestymistapa, joka sisältää
 - ☐ trauman mahdollisuuden tunnistamisen ja tiedostamisen systeemin kaikilla osa-alueilla (asiakkaat, työntekijät, tiimi, organisaatio)
 - ☐ pyrkimyksen tunnistaa trauman vaikutuksia kokemusmaailmaan ja nykytilanteeseen
 - ☐ Tavoitteena on välttää sellaisia käytäntöjä, jotka voivat tuottaa turvattomuuden ja uudelleen traumatisoitumisen kokemuksia.
- Ei ole sama asia kuin traumaspesifit menetelmät tai traumaterapia
- Muutos kysymisen tavassa: ”Mikä sinua vaivaa?” => ”Mitä sinulle on tapahtunut”?

(Konkretisoinnin tueksi [Innokylä](#): Traumainformoitu lähestymistapa)

UNIVERSITY OF HELSINKI

Soveltaminen sosiaalityön asiakaskohtaamisiin, asiakasuhteessa

- Asiakkaan ongelmien, vahvuuksien sekä hallinta- ja säätelykeinojen tarkastelu trauman kautta
- Reagoiminen ja vastaaminen asiakkaan tilanteeseen tavalla, joka

(1) vähentää asiakkaan tunnetta haavoittuvuudesta ja

(2) lieventää kokemusta vaikutusmahdollisuuksien puuttumisesta

(Goelitz 2021; Levenson 2020)

1. *Turvallisuuden* tunteen luomisen edistäminen ammatillisissa ja muissa (ihmis)suhteissa ja tiloissa
2. Korjaavien kokemusten tarjominen *luottamuksen* rakentamiseksi
3. *Valinnanmahdollisuuksien* edistäminen vuorovaikutuksellisin tavoin ja mahdollistamalla suhteissa olemisen taitojen harjoittelua
4. *Yhteistyön* edistäminen vastentahtoisuutta lievittämällä ja yhteisellä ihmettelyllä, ei-tietämisellä asiakkaan puolesta tai ohi
5. *Voimaantumisen* tukeminen kiinnittämällä erityistä huomiota kielen sensitiivisyyteen ja lieventämällä kielteisiä vallan elementtejä

Katse traumakokemuksiin

Tutkimuksemme tuloksista

Millaisia haasteita kerrostuneet traumat tuottavat asiakaskohtaamisiin?

Asiakkaiden traumakokemuksista – havaintoja RITA – tutkimuksesta

- Läheissuhteisiin elämänkulun eri vaiheissa kiinnittyvät kokemukset, erityisesti erilaiset väkivallan muodot
- Vaikeudet tunnistaa, nimetä, muistaa
- Tottuminen, tavanomaisena pitäminen (esim. perheen toimintatapoihin ”kuuluva”)

Kohtaamisia palveluissa

- Palveluinstituutiot ja kokemukset avun hakemisesta: poiskäännyttäminen, torjunta, ulossulkeminen
- ☐ Rikostausta, samanaikainen päihde- ja mielenterveysongelma leimaavat
- ☐ Tuen tarpeiden tunnistamisen ongelmat
- Koulukiusaamisen jäljet
- Turvan ja suojelun sijaan vahingoittuminen palveluissa
- Instituutionaalisen väkivallan kokemukset ja niiden tuottama sosiaalinen kärsimys (näkymättömyys, ei-kunnioitettu,

(Piippo ym. 2025 tulossa)

- *”Tulee niin ku semmonen olo, et sit vaan niin kun kohdellaan, että kun sä oot kerran tommosta pohjasakkaa, niin et hoida asioita, sä oot tehny rikoksen niin ku sulle saa puhua miten haluaa ja ei tarvi olla ystävällinen”*
(vankilassa olevan naisen haastattelu)

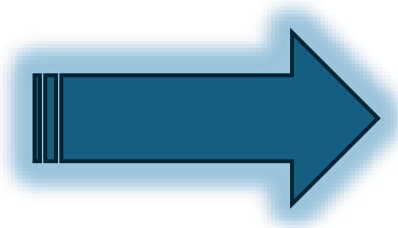
Kerrostuneet traumakokemukset

- Asiakastyön haasteiksi asettautuvat:
 - Luottamuksen ja turvan kokemusten ohuus
 - Maailman ja toisten ihmisten hahmottuminen uhan, vaaran kautta
 - Epäoikeudenmukaisuuden kokemus
 - Kokemus arvottomuudesta
 - Yksin pärjäämisen, selviytymisen eetos

=> Miten otetaan vaikeita asioita ja kokemuksia sensitiivisesti puheeksi?

=> Miten voidaan tukea asiakkaan kiinnittymistä suhdeperustaiseen työskentelyyn? (liittyminen toisiin ihmisiin, yhteisöihin, yhteiskuntaan?)

=> Miten voidaan vahvistaa turvan ja turvallisuuden subjektiivista kokemista (safety, security)

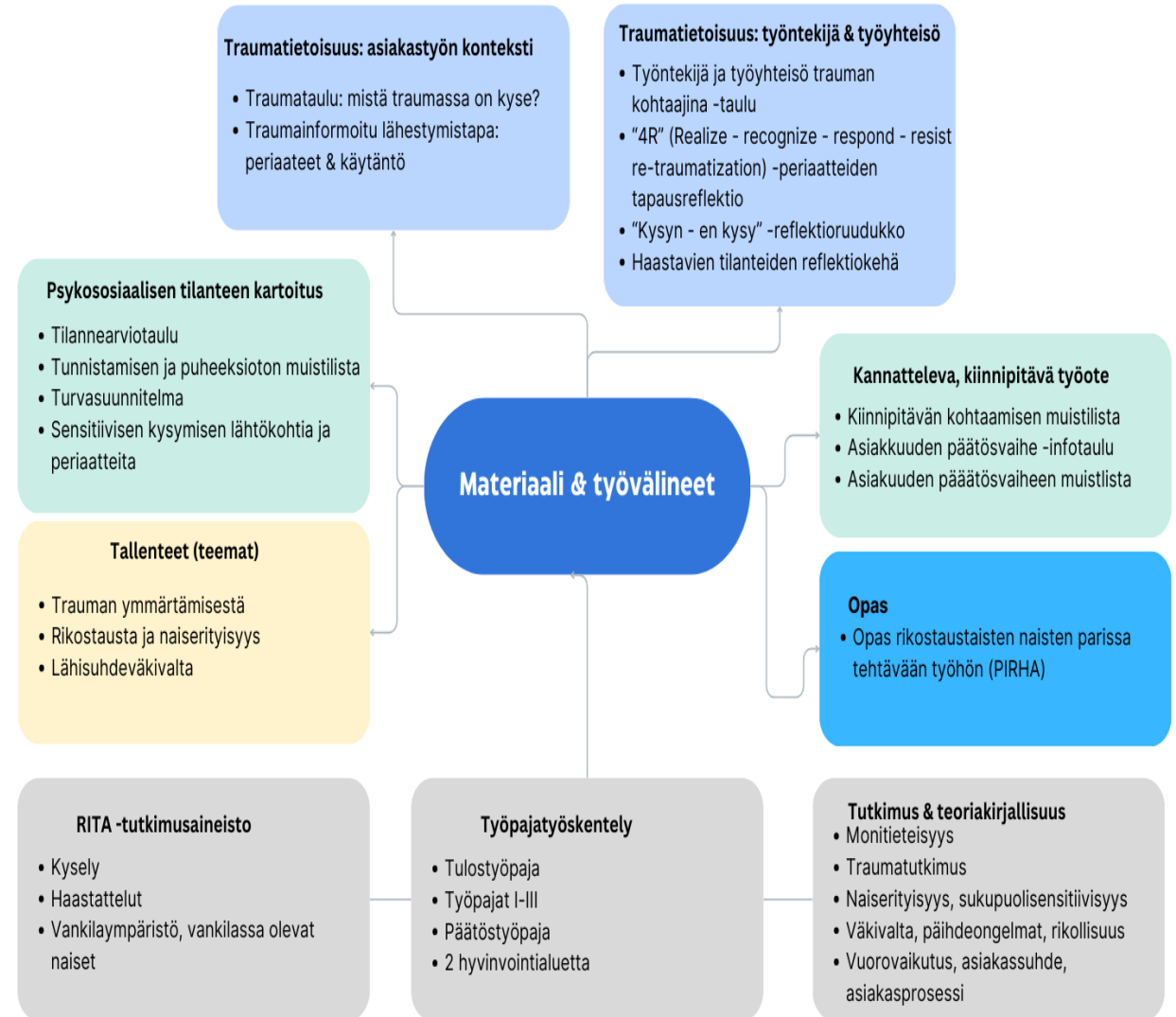

Työvälineiden kehittely & traumatietoisen lähestymistavan konkretisoiminen

- Yhteistyössä aikuissosiaalityön toimijoiden kanssa
- Teorian ja käytännön yhdistäminen
- Näkökulmana rikostausta, trauma ja sukupuoli

OPAS RIKOSTAUSTAISTEN NAISTEN PARISSA TEHTÄVÄÄN TYÖHÖN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELUISSA

Sisko Piippo
Elli Jutila
Teija Karttunen

Opas & koulutusmateriaali Innokylässä

Opas

<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/opas-rikostaustaisten-naisten-kanssa-tehtavaan-tyohon-sosiaali-ja-terveyspalveluissa>

Koulutusaineisto:

<https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/rikostaustaiset-naiset-palvelujarjestelmassa/tyoskentelytila>

Käytännön esimerkki: Traumatietoisuus tuen tarpeen arvioinnin yhteydessä

- Tilannearviolomake on kehitetty erityisesti rikostaustaisten naisten näkökulmasta (tutkimusten mukaan erityinen haavoittuva asema, kasautunut väkivalta- ja traumatausta), mutta sitä voi hyödyntää myös muiden asiakasryhmien kanssa
- Tavoitteena on tuke sosiaalihuoltolain mukaisten tuen tarpeiden tunnistamista asiakkaan elämässä. Tilannearvio on ajankohtainen erityisesti palvelutarpeen arvioinnin vaiheessa, mutta sitä voidaan hyödyntää joustavasti ja tilannekohtaisesti työskentelyn eri vaiheissa
- Arviointilomakkeeseen on koottu sosiaalihuoltolain pohjalta seuraavat osa-alueet:
 - ❑ **Terveys ja toimintakyky, työllisyys ja opiskelu, taloudellinen tilanne, kriisitilanteet, uhka syrjäytyä, väkivalta ja sen uhka, asumiseen liittyvä tuki sekä ihmissuhteet**
 - ❑ Näihin olemme olemassa olevan tutkimukseen perustuen koonneet teemoja, joista voi kysyä tai joihin mahdollisesti kannattaa kiinnittää huomiota, kun arvioidaan asiakkaan kanssa yhteistyössä hänen tilannettaan ja tuen tarpeita
- Tilannearvio: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/opas-rikostaustaisten-naisten-kanssa-tehtavaan-tyohon-sosiaali-ja-terveyspalveluissa>. Sivu 9.

Terveys ja toimintakyky • Traumaattiset kokemukset, lapsuuden ajan haitalliset kokemukset (ACE) • Päihde- ja mielenterveysongelmat • Neuropsykiatriset häiriöt, kognitiivinen toimintakyky • Somaattiset sairaudet	Työllisyys ja opiskelu • Työ- ja kouluhistorian selvittäminen • Työkyvyn mahdollisten rajoitteiden kartoittaminen ja tarvittaessa tarkempaan tutkimukseen ohjaaminen • Työelämään ja koulutukseen pääsyn ja kiinnittymisen haasteet
Taloudellinen tilanne • Väkivaltainen velanperintä, epäviralliset velat • Taloudellinen hyöty rikollisin keinoin • Luottotiedot • Arjen taloustaidot käytännössä • Toimeentulon haasteet, ml. etuuksien hakeminen • Vastikkeellinen seksi & seksityö	Kriisitilanteet • Rikoksen uhriksi joutuminen • Rikoksen tekeminen • Rikostutkinta, oikeusprosessit, vankilassaolo • Lasten kiireellinen sijoitus, huostaanotto • Läheisen kuolema tai katoaminen
Uhka syrjäytyä • Haasteet ihmissuhteissa • Yksinäisyyden ja häpeän kokemukset • Haasteet kiinnittyä toimintoihin, palveluihin, yhteisöihin • Palveluiden digitalisoituminen • Palveluiden saavutettavuus ja saatavuus käytännössä • Kielen, lukutaidon ja toimintakyvyn haasteet	Väkivalta ja sen uhka • Kokemukset väkivallan eri muodoista elämän eri vaiheissa • Tekijänä ja kokijana • Väkivallan puheeksiotto systemaattisesti • Turvasuunnitelma • Psykoedukaation antaminen
Asumiseen liittyvä tuki • Piiloasunnottomuus • Turvallisuus kotona tai kadulla (ihmisen oma käsitys turvallisuudesta) • Keitä omassa kodissa oleilee (vapaaehtoisuus, pakko, painostus) • Onnistuneen asumisen käytännölliset valmiudet ja konkreettinen tarpeen mukainen tuki, tosiasiallinen kyky hyödyntää tuetun asumisen palveluita • Mahdollinen kotikäynti ja sen havainnot osana asiakkaan tilanteen ja tarpeiden kartoitusta	Ihmissuhteet • Voivat olla ambivalensseja luonteeltaan (sekä +/-) • Äitiys ja vanhemmuus • Läheissuhteet (ml. lapsuusperhe, sen merkitys nykytilanteessa) • Subjektiivinen kokemus haitallisiksi tai vaarallisiksi koetuista ihmissuhteista • Parisuhde • Ihmissuhteissa tapahtuneet muutokset, kriisit, konfliktit (vaikutus nykytilanteeseen) • Ihmissuhteista saatava sosiaalinen tuki, koetut velvollisuudet ja vastuut

Kannattelevuus ja kiinnipitävyys kohtaamisen tiloissa ja käytänteissä

- Sosiaalityön kontekstissa kannatteleva, kiinnipitävä ympäristö on metafora, joka kuvaa monia sosiaalityön asiakassuhteeseen liittyviä elementtejä ja ilmiöitä ja auttaa ymmärtämään niitä teoreettisesti
- **Holding environment** –ajattelu ollut sosiaalityön periaatteissa ja menetelmissä juurtuneena jo caseworkin ja settlementityön ajoista
- Työntekijän taitoa viestiä ja osoittaa asiakkaalle, että kohtaamisen tila on turvallinen ja säädelty (holding) ja työntekijä seisoo asiakkaan rinnalla ja työn konkreettisilla käytännöillä osoittaa tukemista määrätietoisesti ja vastoinkäymisistä huolimatta (handling)
- Kiinnipitävästä ja kannattelevasta viestivä kohtaaminen luo osaltaan tunnetta jatkuvuudesta, ennakoitavuudesta, vakaudesta ja turvallisuuden tunteesta asiakkaan elämään.
- Ammattilaisten aktiivisesta roolista huolimatta tavoitteena on voimaannuttaa ja tukea asiakasta ottamaan vastuuta ja hallintaa omasta elämästään, omista rajoista asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja päätöksentekoa tukemalla
- Luontevin konteksti on suunnitelmallinen, pitkäkestoisempi työskentely, joskin myös kertaluontoinen kohtaaminen voi olla merkityksellinen
- Keskeistä kriittinen ja refleктоiva ote omaan työhön

(Applegate 1997; Granfelt 1998; Piippo, Jutila & Karttunen 2024)

Muistilista kiinnipitävästä kohtaamisesta

<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/opas-rikostaustaisten-naisten-kanssa-tehtavaan-tyohon-sosiaali-ja-terveyspalveluissa> sivut 17-19

(I) Tapaamistilassa

(II) Käytännöissä

- ☐ Monikanavaisuus
- ☐ Läsnä oleminen
- ☐ Vireystilan vaihtelu
- ☐ Ennakoitavuus
- ☐ Valinnanmahdollisuus
- ☐ Läpinäkyvyys
- ☐ Tavoitteiden realistisuus
- ☐ Rohkaiseva kannustaminen

Saavutettavuus

- Onko tila löydettävissä ja saapuminen ohjeistettu?
- Onko tila saavutettava ja pääseekö asiakas tapaamistilaan?
- Millaisia mahdollisuuksia on tukea asiakasta saapumaan tapaamisiin?
- Tiedostanko viranomaisasiointiin liittyvän leimautumisen?

Jalkautuminen

- Onko tapaaminen toimistoissa ainoa vaihtoehto?
- Millaisissa paikoissa tai tiloissa asiakas on mahdollista tavata huomioiden turvallisuuteen, salassapitoon ja tietosuojaan liittyvät tekijät?

Istumajärjestelyt

- Istunko pöydän takana vai voisinko istua asiakkaan kanssa saman pöydän ääressä?
- Voinko antaa asiakkaan valita itse istumapaikkansa?
- Onko tapaamisissa mahdollista hyödyntää sensomotorisia välineitä, jotka voivat helpottaa asiakkaan oloa?

Tauot

- Kuinka tila mahdollistaa raskaiden asioiden käsittelyssä toisinaan tarvittavat tauot?
- Miten mahdollistetaan asiakkaalle tarvittaessa tapaamisen tauotus ja kerrotaan tästä mahdollisuudesta asiakkaalle tapaamisen alussa?

Organisaatiot ja työyhteisöt trauman kohtaajina ja kantajina

Organisaatio trauman suodattajana

- Organisaatioiden kyky kannatella ja säädellä traumaa, koettua emotionaalista ja kognitiivista kuormitusta
 - Myötätuntoinen asennoituminen suhteessa työntekijöihin (inhimillisyys)
 - Rakenteelliset, käytännölliset ratkaisut ja tuki
- => vakaus
- => turvallisuus
- => luottamus tuen saamiseen
- => nykyhetkeen kiinnittävä, palauttava

Keskiössä turvaa kokeva työntekijä

1

Työntekijän kokema sisäinen turvallisuus mahdollistaa asiakkaiden elämäntilanteiden kuormittavuuden kohtaamisen ja haavoittuvuuden tunnistamisen

2

Työntekijän kokema sisäinen turvallisuus mahdollistaa pysähtymisen, tutkivan asenteen ja oppimisen

Turvallisuuden ja pelon kokemisen jatkumo

Kolme komponenttia traumatietoisen työyhteisön kehittämiseksi

(Piippo 2024; Karttunen, Jutila & Piippo 2024)

Johdon vastuu

Organisaatiokulttuuri, joka tukee johtamisen ja rakenteiden kautta työntekijöiden turvallisuutta ja hyvinvointia, pyrkien vähentämään uhan, pelon ja reaktiivisen käyttäytymisen aktivoitumista. Henkilöstön osaamisen varmistaminen ja tarvittavien koulutusten ja työnojausten järjestäminen

Kannatteleva tiimi "turvapaikkana"

Kannatteleva työyhteisö, jonka jäsenillä mahdollisuus säädellä ja reflektoida tunteitaan ja kokemuksiaan turvallisessa ympäristössä, mikä suosii avoimuutta, sallien erehtymisen, eittämisen ja ihmettelyn ilman pelkoa arvostelusta. Keskinäinen arvostus ja vastavuoroisen tuen tarjoaminen. Yhteinen oppiminen ja kehittäminen.

Reflektoiva työntekijä

Tiedostamme asiakastyön potentiaalisen kuormittavuuden, pohdimme oma suhdettamme traumaan, työkokemusten jakaminen, työn rytmitys, avun pyytäminen, konsultaatiotaidot. Omien osaamistarpeiden tunnistaminen. Onko minulla mielekästä, työn ulkopuolista elämää?

Lopuksi: olennaisen kiteytys

- Sosiaalityön tehtävänä on tunnistaa ja tiedostaa trauman mahdollisuus
 - Toisaalta kriittisyys suhteessa medikalisoivaan traumapuheeseen
 - Traumaorientaatio organisaatiossa voi olla ”päälle liimattua”
- Olennaista on rakenteellisesti tiedostava näkökulma traumaan ja pyrkimys olosuhteiden turvallisuuden ja vakauden edistämiseen
- Sosiaalityössä keskiössä edistää ihmisten liittymistä, kiinnittymistä toisiin ihmisiin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan, mikä on osaltaan korjaava kokemus traumalle

Kiitos!

teija.karttunen@helsinki.fi

Keskeinen taustakirjallisuus

- Applegate, Jeffrey S. (1997) The holding environment: An organizing metaphor for social work theory and practice- Smith College Studies in Social Work 68 (1), 7-29.
- Bargeman, Maria.; Abelson, Julia; Mulvale, Gillian; Niec, Anne; Theuer, Ania & Moll, Sandra (2022) Understanding the Conceptualization and Operationalization of Trauma-Informed Care Within and Across Systems: A Critical Interpretive Synthesis. The Millbank Quarterly 100 (3), 785-853.
- Bath, Howard (2017) The Trouble with Trauma. Scottish Journal of Residential Child Care 16 (1), 1-12.
- Bloom, Sandra L. & Farragher, Brian (2013) Restoring Sanctuary. A New Operating System for Trauma-Informed Systems of Care. New York: Oxford University Press.
- Brown, Catrina (2025) (eds.) Reframing Trauma Through Social Justice. Resisting The Politics Of Mainstream Trauma Discourse. London: Routledge.
- Ferguson, Harry; Warwick, Lisa; Disney, Tom; Leigh, Jadwiga; Cooner, Tarsem Singh & Beddoe, Liz (2022) Relationship-based practice and the creation of therapeutic change in long-term work: Social work as a holding relationship. Social Work Education 41 (2), 209–227.
- Fallot, Roger D. & Harris, Maxine (2008) Trauma-Informed Approaches to Systems of Care. Trauma Psychology Newsletter. Winter 2008, 6-7.
- Goelitz, Ann (2021) From Trauma to Healing. A Social Worker ´s Guide to Working with Survivors. Second Edition. New York & London: Routledge.
- Granfelt, Riitta (1998) Kertomuksia naisten kodittomuudesta. Helsinki: SKS.

- Herman, Judith (2022) Trauma and Recovery. The Aftermath of Violence – From Domestic Abuse to Political Terror. 4th edition New York: Basic Books.
- Joseph, Stephen & Murphy, David (2014) Trauma: A Unifying Concept for Social Work. British Journal of Social Work 44 (5), 1094-1109.
- Teija Karttunen, Elli Jutila & Sisko Piippo (2024) Rikostaustaiset naiset palvelujärjestelmässä. Traumatietoisien lähestymistavan perusteita ja sovelluksia käytännön työn tueksi. Innokylän koulutusaineisto. Helsingin & Jyväskylän yliopistot. (<https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/rikostaustaiset-naiset-palvelujarjestelmassa/tyoskentelytila>)
- Levine, Peter A. (2008) Healing trauma. A Pioneering Program for Restoring the Wisdom of Your Body.
- Levenson, Jill (2020) Translating Trauma-Informed Principles into Social Work Practice. Social Work 61 (3), 288-298.
- Mahon, Daryl (2022) Trauma-Responsive Organisations. The Trauma Ecology Model. Emerald Points.
- Maté, Gabor (2022) Myth of Normal: Trauma, Illness, and Healing in a Toxic Culture.
- Nguyen, Leanh (2011) The Etchis of Trauma: Re-traumatization in Society ´s Approach to the Traumatized Subject. International Journal of Group Psychotherapy 61 (1), 26-47.
- Piippo, Sisko; Törölä, Miisa; Karttunen, Teija; Jutila, Elli & Salovaara, Ulla (2025) Institutionaalinen väkivalta ja sosiaalinen kärsimys rikostaustaisten naisten palvelukokemuksissa. Kriminologia (tulossa)
- Piippo, Sisko (2024) Traumatietoinen ja –informoitu työote väkivallan kohtaamisessa. Väkivallan vastaisen päivän seminaari, VARHA, Turku. 2.10.2024 Puheenvuoro.
- Piippo, Sisko; Jutila, Elli & Karttunen, Teija (2024) Opas rikostaustaisten naisten parissa tehtävään työhön sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Jyväskylän yliopisto & Helsingin yliopisto. Saatavilla Innokylässä: <https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/opas-rikostaustaisten-naisten-kanssa-tehtavaan-tyohon-sosiaali-ja-terveyspalveluissa>

- Quiros, Laura & Berger, Roni (2015) Responding to the Sociopolitical Complexity of Trauma: An Integration of Theory and Practice. *Journal of Loss and Trauma* 20 (2), 149-159.
- Read, John; Hammersley, Paul & Rudegeair (2007) Why, when and how to ask about childhood trauma. *Advances in Psychiatric Treatment* 13, 101-110.
- Ross, Nancy; Brown, Catrina & Johnston, Marjorie (2023) Beyond medicalized approaches to violence and trauma: Empowering social work practice. *Journal of Social Work* 23 (3), 567-585.
- SAMHSA (2014) Trauma-Informed Care in Behavioral Health Services. A Treatment Improvement Protocol. TIP 57. HHS Publication No (SMA) 14-4816. Rockville, MD: Substance Abuse and Mental Health Services Administration.
- Shaia, Wendy; Avruch, David O.; Green, Katherine & Godsey, Geneen M. (2019) Socially-Engineered Trauma and a New Social Work Pedagogy: Socioeducation as Critical Foundation of Social Work Practice. *Smith College Studies in Social Work* 89 (3-4), 238-263.
- Strand, Virginia C. & Sprang, Ginny (2018) (eds.) *Trauma Responsive Child Welfare Systems*. Springer.
- Tarshish, Noam; David, Paula & Krumer-Nevo, Michal (2024) Social Work Advocacy: Towards a Trauma-Informed Model. *Clinical Social Work Journal*. Published Online May 2024.
- Tseris, Emma J. (2013) Trauma Theory Without Feminism? Evaluating Contemporary Understandings of Traumatized Women. *Afflia: Journal of Women and Social Work* 28(2), 153-164.
- Wall, Liz; Higgins, Daryl & Hunter, Cathryn (2016) Trauma-informed care in child/family welfare services. (CFCA Paper No. 37). Melbourne: Child Family Community Australia information exchange, Australian Institute of Family Studies.
- Kuvat: Stock Images